

біологічних дисциплін Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: освіта для сталого розвитку у вищій школі; інтеграція цілей сталого розвитку ООН у змістово-методичне забезпечення дисциплін природничого циклу (біохімія, біомеханіка) в процесі підготовки майбутніх учителів фізичної культури і спорту; трансформація методики викладання природничо-наукових дисциплін в умовах компетентної парадигми вищої педагогічної освіти.

ДИЧКО Владислав – доктор біологічних наук, професор, професор кафедри фізичної терапії, фізичного виховання, спорту та біології, факультет природничо-математичної освіти та фізичної культури, ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Наукові інтереси: медико-біологічні основи спортивної діяльності; медичний та терапевтичний супровід спортивної підготовки; інтеграція цілей сталого розвитку ООН у змістово-методичне забезпечення медико-біологічних дисциплін у закладах вищої освіти фізкультурного профілю.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

MARKOVA Olena – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Physical Culture and

Biomedical Disciplines, Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University.

Scientific interests: education for sustainable development in higher education; integration of the UN Sustainable Development Goals into the content and methodology of natural science disciplines (biochemistry, biomechanics) in the professional training of future physical education and sports teachers; transformation of natural science teaching methodology within the competence-based paradigm of higher pedagogical education.

DYCHKO Vladyslav – Doctor of Biological Sciences, Professor of the Department of Physical Therapy, Physical Education, Sports and Biology, Faculty of Natural Science, Mathematics Education and Physical Culture, SHEI «Donbas State Pedagogical University».

Scientific interests: biomedical foundations of sports activity; medical and therapeutic support of athletic training; integration of the UN Sustainable Development Goals into the content and methodology of biomedical disciplines in higher physical education institutions.

Стаття надійшла до редакції 11.03.2026 р.

Стаття прийнята до друку 21.03.2026 р.

УДК 376.3:371.3:004

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-223-459-463

ISSN 2415–7988 (Print) ISSN 2521–1919 (Online)

НАГОРНА Олена –

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри спеціальної освіти
Центральноукраїнського державного
університету імені Володимира Винниченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8045-1260>
e-mail: o.v.nahorna@cuspu.edu.ua

ДОРОШЕНКО Олена –

кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри спеціальної освіти
Центральноукраїнського державного
університету імені Володимира Винниченка
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-7658-7728>
e-mail: Olena-doroshenko@ukr.net

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

У статті здійснено теоретичне обґрунтування доцільності впровадження сучасних інноваційних технологій як фундаментальної умови для створення максимально сприятливого, адаптивного та безбар'єрного освітнього середовища. В умовах сучасної інклюзії інновації виступають не лише допоміжним інструментом, а стратегічним ресурсом, що дозволяє нівелювати фізичні, когнітивні та комунікативні бар'єри, з якими стикаються діти з особливими освітніми потребами. Усвідомлення унікальності кожної дитини та створення безбар'єрного середовища, де технології виступають не як самоціль, а як засіб компенсації та розвитку. Проаналізовано передовий досвід та огляд освітніх практик, що стосуються специфіки розроблення та викладання навчальних матеріалів для дітей з ООП. Особлива увага приділена методичній гнучкості, а саме як диференційовані підходи у поєднанні з асистивними технологіями дозволяють адаптувати складний контент під індивідуальні можливості учня, забезпечуючи при цьому високу якість засвоєння знань. Диференційований підхід стає не просто формальним поділом завдань за складністю, а стратегією створення індивідуальної освітньої траєкторії. Це забезпечує поєднання технічних можливостей та педагогічної майстерності, спрямовану на досягнення державних стандартів освіти через призму інклюзивної гуманістики. Такий підхід дає змогу трансформувати абстрактні поняття у доступні для сприйняття форми, враховуючи індивідуальні психофізичні можливості та сенсорні особливості кожного учня. Це мінімізує когнітивні бар'єри та запобігає освітній деривації, забезпечуючи при цьому високу якість засвоєння знань та формування цілісної картини світу. Обґрунтовано нагальну необхідність формування інноваційної компетентності, яка включає не лише технічне володіння новітніми засобами, а й готовність до безперервного професійного саморозвитку. Узагальнено та систематизовано класифікацію інновацій, де чітко виокремлюються різні аспекти впровадження нових підходів: від технологічних до організаційно-методичних. Такий системний підхід дозволяє трансформувати освітній простір у простір рівних можливостей.

Ключові слова: інноваційні технології, нові підходи, діти з ООП, безбар'єрне освітнє середовище.

NAHORNА Olena –

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Special Education of the Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8045-1260>
e-mail: o.v.nahorna@cuspu.edu.ua

DOROSHENKO Olena –

Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer of the Department of Special Education of the Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-7658-7728>
e-mail: Olena-doroshenko@ukr.net

METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF IMPLEMENTING MODERN INNOVATIVE TECHNOLOGIES FOR CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS

The modern paradigm of inclusion involves the development of a barrier-free space that ensures the equal participation of each individual in the life of the community. The foundation of this culture is the principle of unconditional acceptance and deep respect for the boundaries of identity. It is a responsible attitude to individual differences – from physical condition to worldviews – that transforms simple coexistence into conscious social inclusion.

Inclusion today is not just about convenient infrastructure, but above all, a space where every person feels valued. At the heart of an inclusive society is a culture of respect and the ability to protect the boundaries of personal identity. When we take responsibility for preserving these boundaries, differences in origin or health cease to be obstacles, becoming instead the basis for true equality.

The effectiveness of implementing an inclusive culture within any institution directly depends on the level of professional training of its staff. The key factor for success here is not only theoretical awareness, but also the practical readiness of specialists to integrate innovative inclusive technologies into their daily professional activities. Such readiness is not a static characteristic – it is based on the dynamic development of a set of professional competencies that allow a specialist to flexibly respond to the needs of an inclusive environment.

In view of this, a clear conceptualization of the content of professional readiness is a critically important scientific and practical task. It is necessary not only to declare the importance of inclusion, but also to determine in detail the components of the competencies that form this readiness: from ethical guidelines to possession of specific tools. In addition to the content, special attention is paid to the issue of developing an objective methodology for assessing this readiness. After all, only having reliable tools for assessing the level of competence of specialists can we predict the effectiveness of the formation of an inclusive space and develop effective strategies for professional development.

Key words: innovative technologies, new approaches, children with special needs, barrier-free educational environment.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Сучасна парадигма інклюзії передбачає розбудову безбар'єрного простору, що забезпечує рівноправну участь кожного індивіда в житті громади. Фундаментом цієї культури є принцип безумовного прийняття та глибока повага до кордонів ідентичності. Саме відповідальне ставлення до індивідуальних відмінностей – від фізичного стану до світоглядних орієнтирів – трансформує просте співіснування у свідоме суспільне включення.

Інклюзія сьогодні – це не лише зручна інфраструктура, а насамперед простір, де кожна людина відчуває себе цінною. В основі інклюзивного суспільства лежить культура поваги та вміння берегти межі особистої ідентичності. Коли ми беремо на себе відповідальність за збереження цих кордонів, відмінності в походженні чи здоров'ї перестають бути перешкодами, стаючи натомість основою для справжньої рівності.

Ефективність впровадження інклюзивної культури в межах будь-якої інституції безпосередньо залежить від рівня фахової підготовки її персоналу. Ключовим чинником успіху тут виступає не лише теоретична обізнаність, а й практична готовність спеціалістів інтегрувати інноваційні інклюзивні технології у свою щоденну професійну діяльність. Така готовність не є статичною характеристикою – вона базується на динамічному розвитку комплексу професійних компетенцій, що дозволяють фахівцеві гнучко реагувати на потреби інклюзивного середовища.

З огляду на це, критично важливим науковим та практичним завданням постає чітка концептуалізація змісту професійної готовності. Необхідно не просто

задекларувати важливість інклюзії, а детально визначити складники компетенцій, що формують цю готовність: від етичних настанов до володіння специфічним інструментарієм. Окрім змістового наповнення, особливої уваги набуває питання розробки об'єктивної методології оцінювання цієї готовності. Адже лише маючи надійні інструменти оцінювання рівня компетентності фахівців, ми можемо прогнозувати результативність формування інклюзивного простору та розробляти ефективні стратегії професійного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомим підґрунтям для цього став доробок науковців, чії дослідження дозволяють адаптувати світові стандарти інклюзії до специфіки національного освітнього контексту Л. Будяк, Е. Данілавічюте, Т. Дегтяренко, В. Кобильченко, Л. Коваль, Н. Компанець, З. Ленів, С. Литовченко, І. Луценко, І. Малишевська, Ю. Найда, І. Родименко, Т. Скрипник, Н. Софій, О. Федоренко та ін.

Мета статті – теоретичне обґрунтування та практичне визначення шляхів використання новітніх методів і засобів навчання для підвищення якості освіти та соціалізації дітей з ООП.

Виклад основного матеріалу дослідження. Процес фахової підготовки спеціалістів, орієнтованих на роботу в умовах інклюзивного освітнього простору, має базуватися на фундаментальному принципі цілісності. Це означає, що освітня траєкторія майбутнього фахівця повинна охоплювати всі без винятку структурні складники інклюзії – від етико-ціннісних орієнтирів до володіння специфічним інструментарієм асистивних технологій. Такий комплексний підхід дозволяє сформувати фахівця,

здатного не просто адаптуватися до інклюзивного середовища, а й активно його творити.

У цьому контексті особистісний та професійний портрет сучасного освітянина розглядається як динамічна система, що інтегрує в собі розгалужену сукупність детермінант. Ці детермінанти включають не лише глибокі теоретичні знання, а й психологічну стійкість, емпатійність, гнучкість мислення та готовність до постійного самовдосконалення. Саме поєднання цих внутрішніх якостей із високим рівнем професійної майстерності створює необхідний синергетичний ефект.

Відтак, лише через таку багатогранну підготовку досягається головна мета: здатність фахівця до безперешкодної та ефективної імплементації інклюзивних стратегій. Це трансформує теоретичні моделі інклюзії в реальну практичну площину життєдіяльності закладу освіти, перетворюючи інклюзивні цінності на щоденний стандарт взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу».

У контексті професійної підготовки фахівців особливого, пріоритетного статусу набуває процес опанування специфічного технологічного інструментарію, що є практичним механізмом реалізації інклюзивних цінностей. Цей інструментарій не обмежується окремими методиками, а являє собою складну, багаторівневу систему, яка інтегрує в собі два ключові вектори.

По-перше, це створення належних організаційно-педагогічних умов, що передбачають адаптацію освітнього простору, гнучкість навчальних планів та архітектурну й інформаційну доступність [1].

По-друге, це розбудова дієвої системи психолого-педагогічного супроводу, яка забезпечує індивідуалізовану підтримку кожного здобувача освіти, враховуючи його унікальні когнітивні та емоційні потреби.

Саме цей комплексний підхід формує практичний базис інклюзивного процесу, дозволяючи перейти від загальних концепцій до конкретних кроків. Важливо зазначити, що на сучасному етапі розвитку педагогічної думки цей інструментарій акумульовано у формі розгалуженої системи варіативних методик, прикладних прийомів та корекційних технік.

Сучасний етап еволюції інклюзивної освіти маркується якісним переходом від стадії первинного накопичення емпіричних даних до етапу їхньої глибокої наукової систематизації. Відповідно до концептуальних підходів Л. Наконечної, ключовим вектором розвитку сьогодні стає фундаментальне обґрунтування технологічних складників освітнього процесу. Це передбачає трансформацію розрізаних методик у цілісну, науково верифіковану систему, що дозволяє перетворити інклюзію з ідеологічного концепту на дієвий педагогічний механізм [2].

Особливого значення у цьому контексті набувають напрацювання О. Таранченко, чий внесок став визначальним для структурування технологічного базису інклюзії. Дослідниця не просто виокремила ключові стратегії технологізації, а здійснила їхню системну класифікацію, що дозволило впорядкувати інструментарій психолого-педагогічного супроводу [3].

Запропонована нею структура виступає не лише теоретичною моделлю, а й чітким логічним алгоритмом для формування професійної готовності

кадрів. Впровадження цієї системи у практику підготовки фахівців дозволяє закладам інклюзивного спрямування діяти не інтуїтивно, а на засадах перевірених стратегій.

До структури технологічного інструментарію інклюзії, перш за все, належать **технології педагогічного менеджменту**, які виступають стратегічною основою для ефективного функціонування інклюзивного простору [4]. Їхня роль полягає не лише у формальній організації навчання, а у створенні цілісної системи управління, що охоплює кілька критично важливих рівнів:

Нормативно-регулятивний аспект: застосування інструментарію для забезпечення гнучкого та ефективного регулювання процесів інклюзивної освіти й навчання. Це передбачає розробку та впровадження таких управлінських рішень, що дозволяють оперативно адаптувати освітній процес до потреб кожного учня.

Управління людським капіталом: координація діяльності всіх суб'єктів, залучених до реалізації інклюзивної моделі. Йдеться про налагодження продуктивної комунікації між педагогами, асистентами, адміністрацією закладу та батьками, що є запорукою цілісності освітнього впливу.

Міжінституційна взаємодія: технологізація процесів співпраці між різнопрофільними установами (освітніми, медичними, соціальними центрами). Такий менеджмент дозволяє забезпечити комплексний характер послуг для дітей з особливими освітніми потребами та надати всебічну підтримку їхнім родинам через інтеграцію ресурсів різних відомств.

Соціальна трансформація: формування та підтримка розгалуженої соціальної мережі, що сприяє глибинним змінам у суспільстві. Технології менеджменту в цьому контексті спрямовані на те, щоб освітня інклюзія не обмежувалася стінами класу, а поступово трансформувалася у повну соціальну інклюзію, створюючи середовище, де кожен індивід є прийнятним і захищеним.

Окрему та надзвичайно важливу категорію становлять **технології співпраці**, які виступають комунікативним каркасом інклюзивної моделі. Цей інструментарій спрямований на побудову складної, багаторівневої системи взаємодії, що об'єднує зусилля всіх ключових стейкхолдерів освітнього процесу.

Сутність цих технологій полягає у створенні багатоваріативного простору для діалогу та координації дій між різними інституціями та групами впливу, зокрема:

Інституційна вертикаль та горизонталь: налагодження чіткого зв'язку між інклюзивно-ресурсними центрами (ІРЦ) та закладами освіти, що дозволяє забезпечити безперервність супроводу дитини від моменту оцінки її потреб до щоденної реалізації освітньої програми.

Професійно-командна взаємодія: розробка протоколів співпраці між педагогами, асистентами вчителів та вузькопрофільними фахівцями (психологами, логопедами, реабілітологами). Це мінімізує ризики дублювання функцій та сприяє виробленню єдиної стратегії підтримки.

Партнерство з родиною та громадою: інтеграція батьків як рівноправних учасників процесу, а також активне залучення громадських та батьківських організацій. Технології співпраці дозволяють зробити

цей процес конструктивним, перетворюючи родину з об'єкта впливу на активного суб'єкта інклюзивної трансформації.

Важливою складовою технологічного базису інклюзії є **технології сервісної підтримки**, які розглядаються як спеціалізований інструментарій для надання широкого спектра послуг, спрямованих на адресне задоволення особливих освітніх потреб кожної дитини. Головна місія цього сектору – перетворення теоретичного права на освіту в реальну можливість через систему якісного та безперервного сервісу.

У межах цього напрямку технологізація орієнтована на реалізацію трьох засадничих принципів:

Дієвість та результативність: кожен вид підтримки (від надання асистивних засобів до залучення вузьких спеціалістів) має бути спрямований на досягнення конкретних навчальних та соціальних цілей дитини.

Принцип наступності: технології сервісу забезпечують логічну послідовність надання допомоги на всіх етапах розвитку дитини. Це виключає ситуації «розриву» підтримки при переході з одного освітнього ступеня на інший або при зміні закладу, створюючи єдиний супроводжувальний маршрут.

Екстериторіальність та універсальність: особливої ваги набуває інструментарій, що гарантує доступ до необхідних послуг незалежно від місця проживання дитини чи територіального розташування закладу освіти. Це передбачає подолання географічних та інфраструктурних бар'єрів через цифровізацію сервісів, мобільні інклюзивні служби та мережеву взаємодію.

Окрему нішу в системі інклюзії займають **технології «тьюторської» підтримки**, що являють собою спеціалізований інструментарій для персоналізованого супроводу дитини з особливими освітніми потребами. Головна мета цих технологій полягає у створенні «містка» між індивідуальними можливостями учня та вимогами освітнього середовища, забезпечуючи гармонійне поєднання двох ключових векторів розвитку:

Академічний супровід: використання прийомів і методів, що допомагають дитині ефективно опанувати навчальну програму. Це передбачає адаптацію та модифікацію навчальних завдань, роз'яснення складного матеріалу доступними способами та підтримку пізнавальної активності учня, що дозволяє йому досягати максимально можливих результатів у навчанні.

Соціалізація та інтеграція: технології тьюторства спрямовані на розвиток навичок комунікації, саморегуляції та взаємодії з однолітками. Супровід у цьому контексті допомагає дитині почуватися впевнено в колективі, вибудовувати соціальні зв'язки та ставати повноправним учасником шкільної спільноти.

Важливою особливістю цих технологій є їхній трансдисциплінарний характер. Тьюторська підтримка не є обов'язком лише однієї особи; вона входить до кола професійної компетентності цілої команди суб'єктів: від педагогів і вихователів до асистентів вчителя та соціальних працівників. Особливу роль у цій моделі відіграють батьки, чия залученість забезпечує єдність підходів до підтримки дитини в школі та вдома.

Завершальним, проте фундаментальним компонентом цієї системи є **технології викладання**, що

являють собою синтез методичного та дидактичного інструментарію. Їхня головна функція полягає у безпосередньому забезпеченні якості освітнього процесу через досягнення максимально можливих результатів – як у суто академічній площині, так і у сфері соціального розвитку дитини.

Ця група технологій орієнтована на комплексну самореалізацію особистості та базується на таких засадах:

Дидактична адаптивність: використання методів навчання, що дозволяють гнучко варіювати зміст, темп та способи подачі матеріалу. Це гарантує, що навчально-виховний процес не є стандартизованим шаблоном, а динамічно підлаштовується під увесь асортимент індивідуальних потреб здобувача освіти.

Орієнтація на потенціал: викладання в інклюзивному контексті зміщує фокус із дефіцитів дитини на її можливості. Практичний інструментарій спрямований на розвиток сильних сторін учня, що створює умови для його особистісного зростання та відчуття успіху.

Синергія навчання та виховання: технологізація викладання охоплює не лише інтелектуальний розвиток, а й формування ціннісних орієнтирів, навичок критичного мислення та соціальної відповідальності.

Висновок та перспективи подальших розвідок напрямку. Завдяки впровадженню цих технологій організація освітньої діяльності перетворюється на керований, науково обґрунтований процес, де кожен дидактичний прийом працює на створення умов для повної самореалізації дитини з особливими освітніми потребами. У сучасному дискурсі інноваційні технології в інклюзивній сфері розглядаються не просто як допоміжні інструменти, а як складна багатоконпонентна система. Вона базується на синергії високотехнологічного технічного забезпечення (hardware) та гнучких адаптивних дидактичних стратегій (software), що в сукупності створює оптимальні умови для реалізації інклюзивного навчання. Така інтеграція дозволяє не лише компенсувати певні функціональні обмеження, а й максимально розкрити інтелектуальний та творчий потенціал кожного здобувача освіти.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

- Софій Н.З. Підготовка педагогів до роботи в інклюзивному освітньому середовищі. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*. 2016. Вип. 11. С. 170–175.
- Наконечна Л. Еволюційні стратегії освіти дітей з ООП: Досвід Канади. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*. 2021. 1(13). С. 189–192.
- Таранченко О.М. Сучасні підходи задоволення навчальних потреб учнів з порушеннями психофізичного розвитку в спеціальних та інклюзивних закладах освіти. *Дефектологія. Особлива дитина: навчання та виховання*. 2013. № 1. С. 23–27.
- Колупаєва А. Основи інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник. Київ: А.С.К., 2011. 308 с.
- Гончаренко С. *Методологія*. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.

REFERENCES

- Sofii, N. Z. (2016). Pidhotovka pedahohiv do roboty v inkluzyivnomu osvithomu seredovyshchi [Preparing teachers to work in an inclusive educational environment]. *Osvita osib z osoblyvymy potrebamy: shliakhy rozbudovy*. Vyp. 11. S. 170–175. [in Ukrainian]
- Nakonechna, L. (2021). Evoliutsiini stratehii osvity ditei z OOP: Dosvid Kanady [Evolutionary strategies for educating

children with SEN: The Canadian experience]. *Osvita osib z osoblyvymy potrebamy: shliakhy rozbudovy*. 1(13). S. 189–192. [in Ukrainian]

3. Taranchenko, O. M. (2013). Suchasni pidkhody zadovolennia navchalnykh potreb uchniv z porushenniamy psykhofizychnoho rozvytku v spetsialnykh ta inkluzywnykh zakladakh osvity [Modern approaches to meeting the educational needs of students with psychophysical development disorders in special and inclusive educational institutions]. *Defektolohiia. Osoblyva dytyna: navchannia ta vykhovannia*. № 1. S. 23–27. [in Ukrainian]

4. Kolupaieva, A. (2011). *Osnovy inkluzyvnoi osvity: navchalno-metodychnyi posibnyk* [Fundamentals of inclusive education: teaching and methodological manual]. Kyiv: A.S.K.». 308 s. [in Ukrainian]

5. Honcharenko, S. (2008). *Metodolohiia* [Methodology]. Kyiv: Yurinkom Inter. 1040 s. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

НАГОРНА Олена – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри спеціальної освіти Центрально-українського державного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: інноваційні технології та нові підходи для дітей з ООП для створення безбар'єрного середовища.

ДОРОШЕНКО Олена – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри спеціальної освіти Центрально-українського державного університету імені Володимира Винниченка

Наукові інтереси: практичні засади впровадження сучасних інноваційних технологій в освітній простір для осіб з особливими освітніми потребами.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

NAGORNA Olena – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Special Education of the Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University.

Scientific interests: innovative technologies and new approaches for children with special needs to create a barrier-free environment.

DOROSHENKO Olena – Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer at the Department of Special Education of the Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University.

Scientific interests: practical principles of implementing modern innovative technologies in the educational space for people with special educational needs.

Стаття надійшла до редакції 11.03.2026 р.

Стаття прийнята до друку 21.03.2026 р.

УДК 378:37.091.3:37.013.42

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-223-463-469

ISSN 2415–7988 (Print) ISSN 2521–1919 (Online)

ПАСКА Тарас –

доктор філософії, асистент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

Карпатського національного університету імені Василя Стефаника

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4579-388X>

e-mail: taras.paska@cnu.edu.ua

МОРОЗ Марія –

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності А1 Освітні науки

Карпатського національного університету імені Василя Стефаника

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-8500-3451>

e-mail: mariia.moroz@cnu.edu.ua

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ

У статті здійснено комплексне дослідження педагогічного потенціалу інтерактивних технологій у формуванні професійних компетентностей майбутніх філологів. Актуальність теми зумовлена модернізацією системи вищої освіти України, упровадженням компетентнісного підходу та необхідністю підготовки конкурентоспроможних фахівців, здатних до ефективного професійної діяльності в умовах цифровізації й глобалізації освітнього простору. Розкрито сутність понять «інтерактивні технології», «інтерактивне навчання» та «професійна компетентність», визначено їхню взаємозалежність у системі професійної підготовки майбутніх учителів-філологів. Проаналізовано наукові підходи до трактування інтерактивних технологій як інноваційного інструменту активізації пізнавальної діяльності, розвитку критичного мислення, комунікативних умінь і творчого потенціалу здобувачів освіти.

Метою статті є теоретичне обґрунтування та практичний аналіз педагогічного потенціалу інтерактивних технологій у формуванні професійних компетентностей майбутніх філологів, а також визначення ефективних шляхів їх упровадження в освітній процес закладів вищої освіти. У дослідженні використано методи аналізу, синтезу, узагальнення та систематизації наукових джерел, а також вивчення педагогічного досвіду. Встановлено, що інтерактивні технології сприяють формуванню мовно-комунікативної, методичної, дослідницької, соціальної та цифрової компетентностей, розвитку «м'яких навичок», професійного мислення та здатності до самоосвіти й самореалізації.

Охарактеризовано практичний досвід упровадження інтерактивних технологій у процес професійної підготовки здобувачів освіти Карпатського національного університету імені Василя Стефаника. Доведено ефективність використання дискусій, дебатов, кейс-методу, рольових ігор, проєктної діяльності, мікрвикладання, інтерактивних цифрових сервісів та інструментів штучного інтелекту. Обґрунтовано, що їх системне застосування забезпечує інтеграцію теоретичних знань із практичною діяльністю та сприяє підготовці висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням методичних моделей інтеграції інтерактивних і цифрових технологій у професійну підготовку майбутніх філологів.

Ключові слова: інтерактивні технології, інтерактивне навчання, педагогічний потенціал, професійна компетентність, сучасні освітні технології, майбутні педагоги, освітній процес, заклад вищої освіти, здобувачі вищої освіти, інноваційні підходи.